
Lidzbark Warmiński, st. XX (wykop 11), gm. loco, woj. warmińsko-mazurskie

Informator Archeologiczny : badania 33, 183-184

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

LIDZBARK WARMIŃSKI, st. XX (wykop 7A), gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie

- stare miasto (XIV-XIX w.)

Wyprzedzające badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 14 do 27 maja przez mgr. Adama Mackiewicza (autor sprawozdania, ARCHEO-ADAM). Finansowane przez inwestora prywatnego. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię około 70 m².

Badania przeprowadzono w obrębie wykopu oznaczonego jako 7A (wykop ten jest przedłużeniem wykopu 7 w kierunku wschodnim, który wykonano w 1996 r., dlatego też nie nadawano mu kolejnego numeru). Był on usytuowany na zapleczu ulicy Kasprowicza 1A. Oprócz fragmentów zabudowy murowanej (fundament kamienny łączony na zaprawę wapienną) z 1. połowy XVI wieku, odsłonięto relikty średniowiecznej zabudowy drewnianej o charakterze gospodarczym. Były to prymitywne budynki o konstrukcji szalunkowej i sumikowo-łatkowej. Część pionowych dranic łączono na wpust i pazę. Ze względu na niewielkie rozmiary wykopu oraz częściowe zniszczenie konstrukcji drewnianych przez zabudowę murowaną, dokładne określenie rozmiarów tej zabudowy nie jest możliwe. Ustalono jedynie, iż mógł to być niewielki budynek o wymiarach ca 5 x 5 m, którego część zachodnia miała drewnianą podłogę z szerokich dranic pochodzących z drewna sosnowego ściętego po 1309 roku. W części wschodniej podłoga nie wystąpiła. Podłożem był tu bruk kamienny, który pierwotnie stanowił nawierzchnię na całej badanej powierzchni. Z pozostałych fragmentów budowli drewnianej pobrano kilkanaście próbek do badań dendrochronologicznych. Ich wyniki dały sekwencję dat mieszczących się w okresie 55 lat, a konkretnie między 1280 a 1335 rokiem. We wszystkich przypadkach były to próbki dębowe. Jedynie dwie próby z drewna sosnowego dały wynik po 1179 i po 1197 roku.

Najprawdopodobniej mamy tu do czynienia z wtórnym użyciem tych elementów drewnianych. Nawarstwienia późnośredniowieczne oraz pionowe elementy zabudowy drewnianej zalegały na stosunkowo niewielkiej głębokości 0,7–1,00 m, dzięki temu, że późniejsza zabudowa murowana w miejscu tym nie miała podpiwniczenia. Dlatego też zostały one zniszczone jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie fundamentu kamiennego. Nawarstwienia średniowieczne w obrębie omawianego wykopu to przede wszystkim zlasowana mierzwa z próchnicą i odpadami drewna przemieszana z ciemnoszarą gliniastą ziemią. W partiach stropowych wykopu zalegały głównie przemieszane warstwy niwelacyjne i zasypiskowe w postaci brunatnoszarej gliniastej ziemi z gliną oraz gruzem. Podczas prac pozyskano dużą ilość naczyń siwych, z których kilka dało możliwość całkowitego i częściowego wyklejenia. Poza tym odkryto jeden mały, całkowicie zachowany siwy kubek oraz kilka dużych fragmentów toczonych talerzy drewnianych, które zostały poddane zabiegom konserwatorskim. Generalnie naczynia ceramiczne można datować na 1. połowę XIV w., co potwierdziły daty dendrochronologiczne.

Pozyskano także drobne fragmenty dużego, silnie skorodowanego, importowanego naczynia szklanego, które można datować na przełom XV i XVI stulecia. Naczynia takie znane są także z badań starego miasta w Elblągu.

Materiał zabytkowy znajduje się w Archiwum WKZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

LIDZBARK WARMIŃSKI, st. XX (wykop 11), gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie

- stare miasto (XIV-XIX w.)

Wyprzedzające badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 31 maja do 9 lipca przez mgr. Adama Mackiewicza (autor sprawozdania, ARCHEO-ADAM). Finansowane przez inwestorów prywatnych. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 240 m².

Badania przeprowadzono w obrębie wykopu 11. Był on usytuowany przy ulicy Prostej na za-

pleczu wschodniej pierzei ulicy Kasprowicza. Najciekawszym odkryciem była tu średniowieczna dwufazowa studnia z drewnianym cembrowaniem, którą po zamuleniu użytkowano jako latrynę. W swojej dolnej partii studnia została wykonana z pionowo bitych dranic łączonych na wpust i pazę oraz dodatkowo rozparta poziomymi belkami w dolnej i górnej zachowanej partii. Na tym poziomie miała wymiary ca 1 x 1 m. W partii górnej wzniesiono ją z dranic układanych poziomo i łączonych metodą na zrąb. W tej części miała ca 1,5 x 1,5 m. W sumie od zachowanego stropu do uchwyconego dna miała ona 4 m. głębokości. Natomiast od obecnej powierzchni terenu jej dno wystąpiło na głębokości ca 7 m. Studnia ta została wzniesiona najprawdopodobniej w początkach 2. połowy lub pod koniec XIV wieku, na co zdaje się wskazywać data dendrochronologiczna z próbki pobranej z jej górnej części konstrukcyjnej. Uzyskano mianowicie datę ścięcia drzewa po 1388 roku. Obiekt służył jako latryna prawdopodobnie od 2. połowy lub końca XV wieku do początku lub maksymalnie połowy wieku XVI. Pomimo znacznych kłopotów technicznych został niemal całkowicie wyeksplorowany. Prace bardzo utrudniała silnie napływająca woda z kurzawką, której wypompowywanie było praktycznie niemożliwe. Woda z piaskiem napływała z prędkością 1 m³/15 min. Ze względu na intensywne wypłukiwanie piasku z terenu sąsiadującego ze studnią występowało bardzo duże prawdopodobieństwo „złożenia się” obiektu. Po konsultacji z WKZ w Olsztynie postanowiono zaniechać jego eksploracji do samego końca. Do momentu przerwania eksploracji uchwycono pierwotną głębokość studni. W części południowej wyeksplorowano ją do calca oraz wykonano dokumentację rysunkową ściany południowej i zachodniej.

Z obiektu pozyskano bardzo liczny materiał zabytkowy głównie w postaci fragmentów naczyń ceramicznych, nieliczne fragmenty przedmiotów drewnianych, a także jeden fragment zdobionej oprawki kościanej prawdopodobnie drewnianego grzebienia. W najbliższym otoczeniu studni odsłonięto fragmenty zabudowy drewnianej oraz niewielkiej szerokości drogi moszczonę drewnem prowadzącą do studni od strony zachodniej. Z drewnianych elementów konstrukcyjnych pobrano 13 próbek do badań dendrochronologicznych, z czego 10 (łącznie z elementem konstrukcyjnym studni) dało wynik pozytywny, przy czym daty ścięcia wahają się od 1292 roku do – po 1365 roku. Grupują się one w trzy wyraźne fazy, pomimo iż pobrano je z jednego zachowanego rzędu pali. Mamy tu do czynienia z zapleczem gospodarczym oraz z niewielkim fragmentem zabudowy, która wyraźnie znikła w profilu północnym, a więc pod sąsiednią działką. Tak więc nie ma w tym przypadku możliwości określenia wielkości zabudowy drewnianej. Wyjaśnić to mogą ewentualne przyszłe badania sąsiedniej parceli, która także przeznaczona jest pod zabudowę.

W środkowej części wykopu odsłonięto i wyeksplorowano duży fragment zabudowy szachulcowej, która uległa zniszczeniu w trakcie pożarów w 1584 i 1698 roku. Wystąpiła tu 1,8-metrowa warstwa sprażonej polepy z dużą ilością wtórnie przepalanej ceramiki naczyniowej oraz kafli miskowych i płytowych, a także tzw. ażurowych. W południowej części wykopu odsłonięto i zadokumentowano całkowicie zachowaną piwniczkę ze sklepieniem kolebkowym, której poszczególne fazy można datować na 2. połowę XVIII i XIX wiek. Piwniczka ta była użytkowana do końca lat 50. XX stulecia.

Materiał zabytkowy znajduje się w Archiwum WKZ w Olsztynie.

LIDZBARK WARMIŃSKI, st. XX (wykop 12), gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie

- stare miasto (XIV-XIX w.)

Nadzory archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 27 października 1999 r. do 22 lutego 2000 r. przez mgr. Adama Mackiewicza (autor sprawozdania, ARCHEO-ADAM). Finansowane przez inwestora prywatnego. Pierwszy sezon badań.

Nadzorowano prace na działce o powierzchni około 250 m² podczas rozbiórki zadokumentowanego wcześniej przyziemia XVIII-XIX-wiecznego budynku oraz prace mające na celu niwelację terenu